

Sygn. akt VI U 341/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2015 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 8 października 2015 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: B. A.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 29 grudnia 2014 r., znak: (...)

w sprawie: B. A.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o ponowne ustalenie kapitału początkowego

oddala odwołanie.

Na oryginalnie właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 grudnia 2014 roku organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił ubezpieczonej B. A. ponownego ustalenia kapitału początkowego, ponieważ nadal najkorzystniejsza jest jego wysokość ustalona decyzją z dnia 5 grudnia 2011 roku.

Ubezpieczona odwołała się od powyższej decyzji wnosząc o jej uchylenie oraz o:

- a) zmianę wysokości obliczonej emerytury w oparciu o przedłożoną przez nią do wniosku o ponowne ustalenie kapitału początkowego dokumentację płacową;
- a) urealnienie wskaźnika wysokości emerytury z okresów przebywania w ubezpieczeniu społecznym przez niepełny rok kalendarzowy oraz przyjęcie 10 lat stażu pracy zamiast 20 lat do obliczeń;
- b) ponowne przeliczenie kapitału początkowego.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, iż kapitał początkowy winien zostać obliczony ponownie w związku z nowelizacją ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 21 czerwca 2013r. mocą której dodano do art. 174 tej ustawy punkt 3b, formułujący korzystniejszy dla ubezpieczonej sposób obliczenia kapitału początkowego. Dodatkowo ubezpieczona wskazała, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonując ustalania kapitału początkowego

oraz podstawy wymiaru emerytury ubezpieczonej pominął następujące okresy zatrudnienia i kwoty faktycznie otrzymanych wynagrodzeń:

- a) od 14.10.1971r. do 29.11.1971r. z wynagrodzeniem 1.803 zł, (według ubezpieczonej ZUS uwzględnił za ten okres kwotę niższą – 1.448 zł);
- b) od 1.03.1972r. do 31.03.1972r. – z wynagrodzeniem 1.312,50 zł;
- c) od 1.03.1988r. do 31.08.1988r. – wynagrodzenie wyniosło 275.090,00 zł (według ubezpieczonej ZUS przyjął 54.000 zł).

Ubezpieczona przedstawiła również wynik dokonanych przez nią obliczeń wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego, który według niej winien wynosić 143,9 %.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji, wskazując, iż w przypadku ubezpieczonej przy obliczaniu kapitału początkowego korzystniejsze jest przyjęcie wskaźnika podstawy wymiaru ustalonego przy obliczeniu renty z tytułu niezdolności do pracy, która została przyznana ubezpieczonej decyzją z dnia 14 sierpnia 1992r.

W piśmie procesowym z dnia 1 kwietnia 2015r. organ rentowy wskazał ponadto, iż kwoty wynagrodzeń za lata 1971, 1972 oraz 1988, uwzględnienia których przy ponownym obliczaniu kapitału początkowego żąda ubezpieczona, faktycznie zostały uwzględnione przez ZUS przy dokonywaniu ponownego przeliczania kapitału – wariantowania, co jednak nie wpłynęło na podniesienie wskaźnika podstawy wymiaru.

W piśmie procesowym z dnia 7 maja 2015r. ubezpieczona ponownie wskazała, iż jej zdaniem nowelizacja ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 21 czerwca 2015r. daje jej możliwość korzystniejszego ustalania kapitału początkowego, a co za tym idzie emerytury, i jej zdaniem korzystniejszym dla niej wariantem jest obliczenia wskaźnika podstawy wymiaru z wynagrodzenia z 10 lat pracy, niż przyjęcie wskaźnika ustalonego przy obliczeniu renty. Dodatkowo ubezpieczona zarzuciła, że przy obliczaniu kapitału początkowego ZUS uwzględnił mniejszą ilość okresów składkowych i nieskładkowych, niż ubezpieczona posiadała w rzeczywistości. Zażądała, aby uwzględnić do ustalania kapitału początkowego 9 lat 9 miesięcy i 2 dni okresów składkowych, oraz 3 lata i 3 miesiące okresów nieskładkowych.

W piśmie z dnia 29 czerwca 2015r. organ rentowy powtórzył swoją poprzednią argumentację, podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

Ubezpieczona w piśmie z dnia 6 sierpnia 2015r. przedstawiła swoje własne obliczenia wysokości wskaźnika podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz świadczenia emerytalnego oraz wniosła jak w odwołaniu i dalszych pismach procesowych.

Pismem z dnia 3 września 2015r. organ rentowy wskazał, że kapitał początkowy ustala się na dzień 31.12.1998r., zatem do obliczeń uwzględnić można jedynie te okresy składkowe i nieskładkowe, które ubezpieczona posiadała na ten dzień. Natomiast żądanie ubezpieczonej zawarte w piśmie z dnia 7 maja 2015r. wykracza poza ten okres- ubezpieczona żąda uwzględnienie stażu ubezpieczeniowego jaki miała na dzień 30.09.2011r.

Na rozprawie w dniu 8 października 2015r. ubezpieczona sprecyzowała swoje stanowisko i wskazała, że jej odwołanie dotyczy tylko decyzji z dnia 29 grudnia 2014r. – tj. w przedmiocie odmowy ponownego przeliczenia kapitału początkowego.

Sąd ustalił co następuje:

Decyzją z dnia 28 czerwca 2011r., a następnie decyzjami z dnia 29 listopada 2011r. oraz z dnia 5 grudnia 2011r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych w B. ustalił ubezpieczonej B. A. kapitał początkowy. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto wskaźnik wysokości podstawy wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy

ustalony w decyzji o jej przyznaniu – w wysokości 80,01%. Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustalono w wyniku pomnożenia wskaźnika wysokości wymiaru wynoszącego 80,01% przez kwotę 1.220,89zł – tj., kwotę bazową określoną w ustawie o emeryturach i rentach z FUS.

Na dzień 31.12.1998r. ubezpieczona posiadała okres składkowy 8 lat 7 miesięcy i 6 dni (103 miesiące) a jako okres nieskładkowy uwzględniono – zgodnie z normą wyrażoną w art. 5 ust 2 ustawy o FUS – 2 lata 10 miesięcy i 12 dni (34 miesiące), (okresy nieskładkowe uwzględnione mogą być jedynie w wymiarze nieprzekraczającym jednej trzeciej udowodnionych okresów składkowych).

Bezsporne, nadto- decyzje w aktach kapitału początkowego- k. 12, 17, 25 i 26

Na skutek wniosku ubezpieczonej z dnia 5 listopada 2014r. o ponowne obliczenie kapitału początkowego z uwzględnieniem nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z FUS z dnia 21 czerwca 2013r. ZUS dokonał wariantowania, w celu ustalania, czy wskaźnik podstawy wymiaru kapitału początkowego obliczony zgodnie z art. 15 ustawy o FUS (tj. obliczając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z 10 kolejnych lat lub z 20 lat z całego okresu ubezpieczenia poprzedzających bezpośrednio 1 stycznia 1999r.) będzie korzystniejszy, niż ten ustalony w decyzji o przyznaniu ubezpieczonej renty: 80,01 %.

Organ rentowy dokonał wariantowania z uwzględnieniem art. 174 ust. 3b ustawy o emeryturach i rentach z FUS - dodanego nowelizacją z 21 czerwca 2013r. Do obliczeń ZUS przyjął za lata: 1971 – wynagrodzenia pobierane za 2 miesiące roku w łącznej kwocie 1.803 zł, za rok 1972r- wynagrodzenie pobrane za 1 miesiąc roku w kwocie 1.312 zł, a za rok 1988 – wynagrodzenie za 6 miesięcy w łącznej kwocie 275.090 zł. W wariantcie z 10 kolejnych lat – wskaźnik podstawy wymiaru wyniósł 58,77%, natomiast wariant dwudziestoletni wyniósł 62,39%.

Dowód: wykaz dochodów ubezpieczonego – k 40 akta kapitału początkowego dokument kalkulator EP 2013 – akta kapitału początkowego – k. 42

Sąd zaważył co następuje:

Stan faktyczny był pomiędzy stronami bezsporny. Mimo, że ubezpieczona twierdziła w odwołaniu, że organ rentowy nie uwzględnił w swoich obliczeniach wynagrodzeń za lata 1971, 1972 i 1988r. w kwotach przez nią podanych, okazało się w toku postępowania, że kwoty te były wprowadzone do wykazu dochodów ubezpieczonej, który posłużył do przeprowadzenia wariantowania. A zatem przyjąć należy, że okoliczności faktyczne w istocie były poza sporem, dodatkowo w całości ustalić je można było na podstawie akt rentowych.

Należy również podkreślić, że mimo, iż zaskarżona decyzja dotyczyła odmowy ponownego przeliczenia kapitału początkowego ubezpieczona aż do pierwszej wyznaczonej w sprawie rozprawy formułowała w odwołaniu i pismach procesowych zarzuty wykraczający poza przedmiot rozstrzygnięcia. Twierdząc, że decyzja jest wadliwa i wnosząc o jej „oddalenie”, wносиła bowiem również o zmianę wysokości emerytury czy urealnienie wskaźnika wysokości emerytury. Na rozprawie w dniu 8 października 2015r. sprecyzowała, że jej intencją jest doprowadzenie do ponownego obliczenia kapitału początkowego. Sąd nie zajmował się zatem zarzutami dotyczącymi świadczenia emerytalnego pobieranego przez ubezpieczoną, czego zresztą nie mógłby nawet w tej sprawie zrobić, ponieważ w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. Sąd zatem zobligowany był skontrolować poprawność tej decyzji pod względem faktycznym i prawnym.

Spór pomiędzy ubezpieczoną a organem rentowym sprowadzał się jedynie do kwestii prawnych, a konkretnie-interpretacji przepisów ustawy o emeryturach i rentach oraz jej nowelizacji z dnia 21 czerwca 2013r.

Sąd Okręgowy po analizie całości materiału dowodowego w kontekście przepisów prawnych stwierdza, że odwołanie ubezpieczonej nie zasługiwało na uwzględnienie, bowiem decyzja organu rentowego jest prawidłowa.

Zgodnie z treścią przepisu art.175 ust.4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ponowne ustalenie wysokości kapitału początkowego następuje w okolicznościach określonych w art. 114. Przepis art.114 ust.1 stanowi natomiast, że prawo do świadczeń lub ich wysokość ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

Dodatkową przesłankę do wznowienia postępowania w przedmiocie kapitału początkowego formułuje art. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2013r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. 2013. poz. 960), zgodnie z którym w sprawach, w których organ rentowy ustalił kapitał początkowy z uwzględnieniem przepisów art. 174 ustawy w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie nowelizacji, kapitał początkowy ustala się ponownie na wniosek osoby uprawnionej, a jeżeli osoba uprawniona nie wystąpi z takim wnioskiem - przy obliczaniu emerytury na zasadach określonych w art. 26 ustawy wymienionej w art. 1 niniejszej ustawy, jeżeli jest to korzystniejsze dla emeryta. Nowelizacja z 21 czerwca 2013r. wprowadziła bowiem do art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS punkt. 3b, zgodnie z którym, jeżeli okres wskazany do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego obejmuje rok kalendarzowy, w którym ubezpieczony pozostawał w ubezpieczeniu społecznym jedynie przez część miesiący tego roku, do obliczenia stosunku sumy kwot podstaw wymiaru składek w okresie tego roku do przeciętnego wynagrodzenia, przyjmuje się sumę kwot przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia ogłoszonego za ten rok kalendarzowy odpowiednią do liczby miesięcy pozostawania w ubezpieczeniu.

Niezależnie zatem od tego, czy organ rentowy wznowi postępowanie o ustalenie kapitału początkowego na podstawie art. 175 w zw. z art. 114 ustawy emerytalnej, czy też na podstawie art. 2 nowelizacji z dnia 21 czerwca 2013r., decyzja ustalająca ponownie kapitał początkowy może zostać wydana wyłącznie, jeżeli wartość ustalonego w wyniku ponownych obliczeń kapitału początkowego będzie dla ubezpieczonego korzystniejsza.

W przypadku ubezpieczonej nie było przesłanek do ustalenia ponownie kapitału początkowego, albowiem, po pierwsze nie udowodniła, aby ujawniły się nowe okoliczności nieznanne organowi rentowemu w chwili orzekania, ale istniejące przed wydaniem decyzji (kwoty wynagrodzeń za sporne lata ZUS przyjął w prawidłowej wysokości), a po drugie - obliczenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przy zastosowaniu art. 174 ust. 3b nie dało wyniku korzystniejszego dla ubezpieczonej.

Kapitał początkowy ustalany jest na dzień 1 stycznia 1999r. Na wysokość kapitału początkowego wpływ mają następujące zmienne, które podstawione są pod wzór sformułowany w art. 174 ustawy emerytalnej:

- wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego,
- ilość miesięcy okresów składkowych na dzień 31.12.1998r.
- ilość miesięcy okresów nieskładkowych na dzień 31.12.1998r. (z tym, że nie może ona przekroczyć 1/3 ilości okresów składkowych);
- wiek ubezpieczonego na dzień 31.12.1998r. (służący do obliczenia współczynnika proporcjonalnego).

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego ustala się zgodnie z art. 15 ustawy emerytalnej w związku z art. 174 tej ustawy (przeciętna wysokość składki z 10 następujących po sobie lat z dwudziestolecia przed dniem 1 stycznia 1999r. lub przeciętna wysokość składki z 20 lat z całego okresu zatrudnienia-przed dniem 1 stycznia 1999r). Dla osoby, wobec której wydano decyzję o przyznaniu renty z tytułu niezdolności do pracy można też przyjąć wartość współczynnika ustalonego w decyzji o rencie (art. 174 ust 4 ustawy emerytalnej).

Zarówno wiek ubezpieczonej, jak też ilość okresów składkowych i nieskładkowych, które udowodniła na dzień 1 stycznia 1999r. nie uległy zmianie od czasu wydania ostatniej decyzji o ponownym ustalaniu kapitału początkowego. Zdaniem ubezpieczonej nowelizacja ustawy emerytalnej z 21 czerwca 2013r. dała jej możliwość uzyskania wyższego

współczynnika podstawy wymiaru i powołując się na tą okoliczność ubezpieczona domagała się jego ponownego przeliczenia zgodnie z wytycznymi zawartymi w art. 15 w związku z art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej.

Niestety nawet przy dokonywaniu obliczeń z zastosowaniem art. 174 ust. 3b ustawy emerytalnej, tzn. posługując się metodą proporcjonalnego obliczania przeciętnej podstawy wymiaru składki za dany rok kalendarzowy, uzyskuje się wysokość wskaźnika podstawy wymiaru niższą, niż ta przyjęta z renty. Przedstawione przez ubezpieczoną własne wyliczenie obarczone jest błędem, który wynika z niezrozumienia przez pozwaną treści przepisów ustawy i błędnego ich zastosowania. Ubezpieczona bowiem ustalając ten wskaźnik w wariantcie dwudziestoletnim zsumowała przeciętne podstawy wymiaru z 20 lat kalendarzowych, dzieląc tak uzyskany wynik przez 10, gdy tymczasem, chcąc zastosować ten wariant, winna uzyskaną sumę podzielić przez 20. Przez 10 ubezpieczona mogłaby podzielić jedynie sumę wysokości przeciętnych podstaw wymiaru składek uzyskanych w następujących po sobie kolejnych 10 latach kalendarzowych z dwudziestolecia poprzedzającego dzień 1 stycznia 1999r. Niezależnie od tego błędu, w swoich obliczeniach ubezpieczona wskazuje za lata 1974, 1979, 1981, 1982, 1983 1987, 1988, 1993 1995, 1996 oraz 1997r. błędną liczbę miesięcy przepracowanych w danym roku kalendarzowym, z reguły zaniżając ich ilość, dzięki czemu przeciętna roczna podstawa wymiaru składki za dany rok kalendarzowy obliczona przez ubezpieczoną jest wyższa niż ta ustalona przez ZUS. Podkreślić należy, że ilość przepracowanych faktycznie przez ubezpieczoną miesięcy w danym roku kalendarzowym została ustalona prawidłowo przez ZUS na podstawie świadectw pracy znajdujących się w aktach rentowych.

Reasumując – ubezpieczona nie wykazała, aby decyzja organu rentowego odmawiająca jej ponownego przeliczenia kapitału początkowego była błędna. Decyzja ta jest prawidłowa. Organ nie mógł ponownie ustalić kapitału początkowego, bowiem wariant, zastosowania którego do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego żądała ubezpieczona był dla niej mniej korzystny. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru obliczony z 10 kolejnych lat lub z 20 lat z całego okresu ubezpieczenia jest zdecydowanie niższy, niż ten przyjęty przez ZUS zgodnie z treścią przepisu art.174 ust.4 z wcześniej przyznanej ubezpieczonej renty – 80,01%.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc orzeczono jak w sentencji.

SSO Ewa Milczarek